

PAPER DETAILS

TITLE: YÜKSELEN BİR DEĞER: KARAKTER EĞİTİMİ

AUTHORS: Mehmet Fatih KAYAN

PAGES: 256-280

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2174487>

YÜKSELEN BİR DEĞER: KARAKTER EĞİTİMİ

Mehmet Fatih KAYAN*

Öz

Karakter eğitimi, erdemlerin bilinçli bir şekilde bireye öğretilmesi süreci olarak ifade edilmektedir. Erdemler, değerlerden farklı olarak zaman ve mekâna göre herhangi bir değişime uğramayan ve toplumun tamamı için önem arz eden kişilik özellikleridir. Erdemlerin bireye öğretilmesi kolay ve kısa vadede gerçekleştirilecek bir süreç olmasa da nitelikli bir eğitim süreci ile erdemler öğrenilebilir ve öğretilir. Evrensel erdemlerin neler olduğuna ilişkin çeşitli yorumlar yapılmakla birlikte Thomas Lickona'nın geniş kabul gören savına göre bilgelik, adalet, cesaret, öz-denetim, sevgi, pozitif tutum, çalışkanlık, dürüstlük, şükran ve tevazu olmak üzere on temel erdem bulunmaktadır. Karakter eğitiminin, kısa bir süre içerisinde öğrenciler üzerinde olumlu bir etki meydana getirmesini beklemek gerçeklikten uzak bir tutum olacaktır. Nitekim karakter; aile, kültür ve sosyal hayat gibi birçok farklı paydaşın bir araya gelmesiyle ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda karakter eğitimi uygulamalarında bahsi geçen paydaşların tamamının sürece dâhil edilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu çalışmada karakter eğitiminin tüm boyutları derleme yöntemiyle ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Karakter, Karakter Eğitimi, Erdem.

* Dr. Öğr. Üyesi, Harran Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü, kayanfatih@yahoo.com, Şanlıurfa/Türkiye

A RISING VALUE: CHARACTER EDUCATION

Abstract

Character education is expressed as the process of deliberately teaching the virtues to the individuals. Virtues, unlike values, are character traits that do not differentiate according to time and place and are valuable for the entire society. Although instilling the virtues to the individuals is not an easy and short-term process, virtues can be taught and learned with a sufficient education process. Although there are various interpretations of what the universal virtues are, according to Thomas Lickona's widely accepted argument, there are ten fundamental virtues: wisdom, justice, fortitude, self-control, love, positive attitude, hard work, integrity, gratitude and humility. It would be unrealistic to expect character education to have a positive effect on students in a short time. Indeed, the character emerges with the coming together of many different stakeholders such as family, culture and social life. In this context, it is of great importance to include all of the stakeholders in character education processes.

Keywords: Character, Character Education, Virtue

1. GİRİŞ

Karakter eğitimi, dünya genelinde her geçen gün daha çok önemsenen ve eğitim sistemlerinde daha fazla yer bulan bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Evrensel ahlaki değerlere ve karakter güçlerine sahip bireylerin yetiştirilmesini amaçlayan karakter eğitimi uygulamaları birçok ülkenin öğretim programlarında geçmişe nazaran artarak yer bulmaya başlamaktadır. Nitekim karakter güçlerine sahip erdemli bireylerin sayısının artması nitelikli bir sosyal yaşantı için bir gereksinim olarak görülmektedir. Karakter eğitiminin nitelikli bir şekilde işe koşulduğu toplumlarda empati, saygı, adalet, sevgi vb. erdemlerin insani ilişkilerde daha fazla yer bulması beklenmektedir. Bahsi geçen erdemler ise daha mutlu ve sorunsuz toplumsal yapıların oluşmasına katkı sağlayacaktır.

Günümüzde internete ulaşımın kolaylığı ve sosyal medya kullanımının oldukça yaygın hale gelmesi, çocukların ahlaki değerlere ilişkin karmaşık mesajlar almasına yol açmaktadır. Bu durum ise çocukların doğruyu ve yanlış birbirinden ayırt edebilmesini daha güç bir hale getirmektedir. Ayrıca internet başında geçmişe nazaran oldukça fazla vakit geçiren yeni nesil gençlik, nitelikli bir toplumsallaşma sürecinden, dolayısıyla toplumsal değer yargılarından mahrum kalmaktadırlar (Brannon, 2008). Nitelikli bir toplumsal yaşantı için bir gereksinim olan karakter eğitimi yukarıda bahsi geçen durumların da ortaya çıkmasıyla hayati önem arz eden bir konu haline gelmiştir. Karakter eğitimi, içinde bulunduğumuz zaman diliminde eğitim sistemleri tarafından kaliteli bir eğitim süreci ve ahlaklı bir toplumun varlığı için görmezden gelinemeyecek derecede önemli bir konudur.

Çocuklar, içinde doğup büyüdükleri ortamın kendilerine kattıkları ile güçlü bir karaktere sahip olabilecekleri gibi olumsuz kişilik özelliklerinin bir araya geldiği zayıf bir karaktere de sahip olabilmektedirler. Bu bağlamda karakter eğitiminin sadece informal eğitim çerçevesinde ele alınmasının sakıncalı bir durum olarak ortaya çıktığı ve örgün eğitim ile desteklenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır (Anggraini & Kusniarti, 2016). Nitekim formal bir karakter eğitimi sürecinden mahrum bırakılan çocuklar aile ve sosyal ortamda kendilerine sunulandan öteye geçememe riski ile yüzleşmek zorunda kalmaktadırlar.

2. KARAKTER EĞİTİMİNİN TANIMI ve ERDEMLER

Karakter eğitimi, geleceğin iyi vatandaşlarını yetiştirebilmek için öğrencilerin davranışlarını düzenleme yoludur (Hoge, 2002). Kamaruddin'e (2012) göre karakter eğitimi, çocuğa sadece neyin doğru neyin yanlış olduğunu öğretmek değil, çocuğun iyi olanı bilmesini, anlamasını ve yapmasını ona aşılmasıdır. Lickona (1997) ise karakter eğitimi, erdemlerin bilinçli bir şekilde bireye öğretilmesi süreci olarak tanımlamaktadır. Erdemlerin bireye aşılması kolay

ve kısa vadede gerçekleşebilecek bir süreç olmasa da nitelikli bir eğitim süreci ile erdemler öğrenilebilir ve öğretilir (Cooley, 2008).

Erdemler, yoruma açık olmayan nesnel insani özelliklerdir ve hem bireyin kendisi hem de toplumun tamamı için önem arz ederler. Erdem sahibi bir birey daha anlamlı ve tatmin edici bir hayata sahip olur. Erdemli insanlardan oluşan bir toplum ise daha uyumlu ve üretken olacaktır. Erdemler, değerlerden farklı bir şekilde zaman ve mekân göre herhangi bir değişime uğramazlar. Örneğin adalet, dürüstlük, sabır birer erdemdirler ve her zaman erdem olarak kalmaya devam edeceklerdir. Erdemler, nesnel ahlaki standartlardır ve zaman, kültür, bireysel tercihlerden bağımsızdırlar (Lickona, 1997).

Evrensel erdemlerin neler olduğuna ilişkin çeşitli yorumlar yapılsa da karakter eğitiminde bir otorite olarak kabul edilen Thomas Lickona on temel erdem varlığından söz etmektedir. Lickona'ya göre güçlü bir karakter için sahip olunması gereken 10 temel erdem ve her erdem için birtakım göstergeleri bulunmaktadır. Bir başka deyişle bireyin herhangi bir erdeme sahip olduğunu anlayabilmek için ondan ilgili erdeme ilişkin alt göstergeler olarak kabul edilebilecek birtakım davranışların sergilenmesi beklenmektedir (Lickona, 2003).

Bilgelik: Lickona bilgeliği diğer bütün erdemleri yönlendiren en temel erdem olarak nitelemektedir. Kendimiz ve başkaları için doğru kararlar verebilme, yargılama becerisine sahip olma, her şart altında doğruyu ve yanlış ayırt edebilme gibi özellikler bu erdeme sahip olabilmenin göstergeleridir.

Adalet: Herkesin hakkına saygı duymak adalet erdeminin en temel göstergesidir. Bunun yanında altın kural (The Golden Rule) olarak nitelendirilen “kendimiz için istediklerimizi başkaları için de istemek ve kendimize yapılmasını istemediklerimizi başkalarına yapmamak” ve

başka insanların fikirlerine ve davranışlarına (şiddet içermediği sürece) saygı duymak adalet erdeminin diğer göstergeleridir.

Cesaret: Lickona'ya göre cesaret zor zamanlarda doğru olanı yapmaktır. Nitekim hayattaki doğru kararlar çoğunlukla zor olanlardır.

Öz denetim: Öz denetim kendini kontrol edebilme becerisi olarak da değerlendirilebilir. Öz denetime sahip bireyler öfke kontrolünü sağlayabilir, uygunsuz istek ve dürtüleri dizginleyebilirler.

Sevgi: Birçok erdemi bünyesinde barındıran sevgi; empati, merhamet, nezaket, cömertlik, sadakat, vatanseverlik, bağışlayıcılık ve başkaları için fedakârlık yapabilmeyi ifade etmektedir.

Olumlu tutum (pozitif olmak): Umut, coşku, esneklik, nüktedanlık gibi karakter güçleri olumlu tutuma sahip olan bireylerde gözlenen özelliklerdir.

Çalışkanlık: Çalışma, alternatifi olmayan bir değerdir. Çalışkanlık erdemi; girişkenlik, hedef koyma ve becerikliliği içerir.

Dürüstlük: Çelişkiden uzak bir yaşam tarzını anlatan dürüstlük erdeminin göstergeleri; ilkelerine bağlı olma, sözünde durma, ahlaki değerlere sadık kalma, inandıkları için zorluklarla mücadele edebilmedir.

Şükran: Sahip olduklarının değerini bilme olarak ifade edilen şükran, Lickona'ya göre mutlu bir hayatın sırrıdır. Şükran bir duygu değil, bir eylemdir.

Tevazu: Ahlaki yaşamın temelidir. Tevazu diğer erdemlerin kazanılabilmesi için de gereklidir. Nitekim alçakgönüllülük bizi kusurlarımızdan haberdar eder ve daha iyi bir insan olmaya çalışmamızı sağlar. Özür dileyebilme, başkalarına karşı işlediğimiz hataları telafi edebilme ve af dileme tevazu erdeminin göstergeleridir.

Karakter eğitiminin asıl amacı güçlü karakterlere sahip erdemli öğrenciler yetiştirmek olsa da karakter eğitimi programlarının, akademik başarıya olumlu etkisi, okulu terk etme oranlarında düşüş gibi başka olumlu etkilerinin olduğunu ortaya koyan çalışmalar da bulunmaktadır (Agboola ve Tsai, 2012). Karakter eğitimi aynı zamanda bireylere bir aile, toplum ve devlet olarak birlikte yaşamaya ve çalışmaya yardımcı olacak düşünme yollarını ve davranışlarını öğretmeyi amaçlamaktadır (Kamaruddin, 2012).

Karakter eğitiminin, kısa bir süre içerisinde öğrencilerin istenmedik davranışlarını değiştirmesini ve onlara evrensel erdemleri aşılmasını beklemek gerçekçi bir yaklaşım olmayacaktır. Nitekim aile, kültür ve sosyal hayat gibi faktörlerin de karakter üzerinde etkileri bulunmaktadır (Romanowski, 2005). Bunların yanında internet ve sosyal medyanın da günümüzde bireylerin karakteri üzerinde meydana getirdiği etkiler dikkate alındığında karakter eğitimi programlarının bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Öğretim programların da karakter eğitime yer veren ülkelerin genel olarak bu ilkeyi dikkate aldığı, karakter eğitimi sürecine aile ve toplumu da dâhil ettikleri bilinmektedir.

3. KARAKTER EĞİTİMİNDE AİLENİN ROLÜ

Aileler, çocukların karakter eğitiminde oldukça önemli bir role sahiptirler. Özellikle henüz okul çağına ermemiş çocukların sosyal yaşantılarının neredeyse tamamının aileleri ile sürdürüldüğü düşünüldüğünde, ailenin karakter

eğitimindeki rolü daha iyi anlaşılmaktadır. Çocuklar okul çağına erdikten sonra da ailelerin görevi sona ermemekte, okulda verilen karakter eğitiminin olumlu sonuçlar doğurabilmesi için ailelere her zaman önemli görevler düşmektedir.

Karakter eğitime ilişkin günümüz dünyasında aile bağlamında gözlenen en temel problemlerden biri ebeveynlerin anne-baba görevini üstlenmektense çocukları ile arkadaşlık ilişkisi kurmak istemeleridir. Çocukları ile arkadaşlık ilişkisi geliştiren ebeveynler ise rol model olabilme imtiyazını kaybetmektedirler. Bu durum çocuklara, sahip olmaları gerekenden çok daha fazla kontrol ve karar verme olanağı tanımaktadır. Böylesi bir ortamda yetişen çocuklar ise daha benmerkezci olmakta, başkalarına daha az değer vermektedirler (Brannon, 2008). Bu doğrultuda ebeveynlerin, üstlenmeleri gereken rolün farkında olmaları karakter eğitimi sürecinin ilk adımı olarak değerlendirilebilir. Nitekim dozu iyi ayarlanamamış olan iyi niyetin ve bilinçsizce bir iletişimin çocukların kişiliği üzerinde telafi edilemeyecek hasarlar meydana getirme olasılığı bulunmaktadır.

Araştırmalar, ahlaki gelişimin 18. ay dolaylarında başladığını göstermektedir. Çocukların genel olarak 6 yaş ve sonrasında örgün eğitime başladığı düşünüldüğünde, ahlaki gelişimin 4-5 yıllık bir süre için sadece ailelere bağlı olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır (Berkowitz ve Grych, 2000). Bu zaman zarfında çocukların ihtiyacı olan tek şey doğru olanı gözlemlemeleri en azından karakterleri üzerinde olumsuz etkiler meydana getirebilecek yanlış davranışlara şahit olmamalarıdır.

Erken çocukluk döneminde (18 ay- 6 yaş) çocuklara aşılması gereken bir takım ortak karakter güçlerinden bahsetmek mümkündür. Bunlar; öz-denetim, empati, sosyallik, uyumluluk, özsaygı, merhamet, adalet, fedakarlık, dürüstlük ve üretkenliktir. Aileler bahsi geçen karakter güçlerini çocukların gelişim düzeylerini de dikkate alarak erken çocukluk yıllarında onlara aşılamaya

uğraşmalıdırlar. Fakat şu çok iyi bilinmelidirler ki bahsi geçen karakter güçlerinin çocukta derhal gözlemlenmeye başlama ihtimali oldukça zayıftır. Nitekim çocuklar yalan söyler, kendi çıkarlarını gözetir ve bencil davranışlar sergileyebilirler. Bunların tamamı onların gelişiminin bir parçasıdır. Kısaca ebeveynler tarafından çocuğa verilen karakter eğitimi geleceğe yönelik bir yatırım olarak görülmelidir (Berkowitz ve Grych, 2000). Burada ebeveyne düşen temel görev çocuğun alması gereken karakter özelliklerini tutarlı bir şekilde sergilerken, yalan söylemek ve bencilce davranmak gibi gelişim döneminin bir parçası olan tahammül edilmesi güç davranışlara sabır göstermektir.

Çocuğun karakter eğitiminde aileye düşen görevlerin neler olduğuna dair birçok öneri bulunmaktadır. Yapmış oldukları çalışmalarla karakter eğitime önemli katkılar sağlayan Berkowitz ve Grych (1998) ebeveynlere, çocuklarına daha etkili bir karakter eğitimi sunabilmeleri için beş strateji önermektedirler. Bunlar;

Açıklama; Berkowitz ve Grych'e göre ebeveynlerin karakter eğitiminde kullanabilecekleri en etkili yöntem çocuklara olayları neden-sonuç ilişkisi ile açıklamalarıdır. Bu yöntemde ailelerin tüm yapması gereken çocukların sergilemiş oldukları davranışların neden doğru ya da neden yanlış olduğunu onlara anlayabilecekleri bir dil ile açıklamaktır. Sergilemiş olduğu davranışın başkalarını üzdüğünü ya da mutlu ettiğini gören çocuk, ancak bu durumun nedenlerini öğrendiğinde bahsi geçen olaydan bir çıkarım elde edebilir.

Çocuklar bizim doğru davranışlar sergilediğimizi görmeli fakat aynı zamanda onları neden yaptığımızı da bilmelidirler. Nitekim doğru davranışı onlara aşılamanın en iyi yolu, davranışın altında yatan nedenleri bilmelerini sağlamaktır. Başka bir deyişle yaptığımız doğru davranışların nedenlerini onlara anlatmalı, aynı zamanda onlara anlattığımız doğru davranışları pratiğe dökmeliyiz (Lickona, 1983).

Bakım ve Destek; Temel bakım gereksinimleri zamanında ve tutarlı bir şekilde karşılanan çocuklarda güvenli bağlanma ve özsaygı gelişir. Bu durum ise çocukların ahlaki akıl yürütme becerilerinin gelişmesine yardımcı olur.

Aileler aynı zamanda çocuklarına destek olmalıdırlar. Aldığı kararların ebeveynleri tarafından desteklendiğini gören çocuk kendini değerli ve sevilmiş hisseder. Ebeveynler, kendilerinden farklı bir şekilde düşünebilme ve kararlarına katılmama hakkına sahip olduğu izlenimini çocuğa verebilmelidirler.

Beklenti: Ailelerin çocukları ile ilgili beklentilere sahip olmaları karakter eğitiminin bir parçasıdır. Berkowitz ve Grych beklentilerin etkili sonuçlar verebilmesi için dikkat edilmesi gerekenleri üç noktada ele almaktadırlar.

Bunlardan ilki; ebeveynler çocukları için yüksek fakat aynı zamanda gerçekçi hedefler belirlemeli, çocuklarının sahip olduğu potansiyelin sınırlarını, neleri yapıp neleri yapamayacağını iyi bilmelidirler. Ebeveynleri tarafından düşük beklentilere sahip olan çocuklar da kendileri ile ilgili düşük hedefler belirlemektedirler. Aileleri tarafından, sahip olduğu potansiyelin çok üzerinde hedefler biçilen çocuklarda ise bunalma, kızgınlık gibi sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Nitekim bahsi geçen durumlarda aileler çocuğa zoraki bir şekilde başarısızlığı tattırılmış olmaktadır. Ebeveynlerin hedef belirlemede dikkat etmesi gereken bir diğer nokta ise, sürece çocukları dâhil etmek, konulan hedeflerden onları haberdar etmek ve fikirlerini almaktır.

Çocuklara yönelik beklentilerin karşılanması bağlamında ebeveynlere düşen bir diğer görev ise onlara destek olmak ve hedefe ulaşmada bir nevi danışmanlık hizmeti sunmaktır.

Son olarak aileler çocuğun süreç içerisindeki performansını takip etmeli, hedefe ulaşmış, ulaşamayacağını öngörebilmelidirler. Nitekim izlenmeyen bir çocuk bu durumu kısa sürede fark edecek ve motivasyon kaybına uğrayacaktır.

Model Olma: Ebeveynlerin çocuklarının karakter eğitiminde olumlu sonuç alabilecekleri en kesin yollardan biri onlar için birer örnek teşkil etmektir.

Çocuklara saygıyı, onlara saygı duyarak öğretmek oldukça etkili bir yoldur. Başka insanlarla nasıl konuştuğumuz, onlara nasıl davrandığımız yine çocukların gözünden kaçmayacak ve onların karakter gelişiminde önemli bir yer tutacaktır (Lickona, 1983).

Çocuklar ailelerinin davranışlarını, kendileri ve başkalarıyla, dikkatli bir şekilde gözlemler ve karakterlerine ilişkin birçok davranış bu gözlemler sonucunda öğrenirler. Örneğin, ikili ilişkilerde empati duymayı ve adaletli davranmayı sıklıkla sergileyen ebeveynlerin çocuklarının da bu davranışları göstermesi oldukça olağandır.

Demokratik Aile, Demokratik Karar Verme ve Tartışma: ‘Kurallarla ahlaki öğretemezsin’ diye bilindik bir söylem vardır. Berkowitz ve Grych bu söyleme katılmadıklarını kuralların, doğru bir şekilde konulması halinde, ahlaki ve karakter gelişiminin bir parçası olabileceğini savunmaktadırlar.

Kuralların geliştirilmesi sürecinde paydaşların tamamının söz hakkına sahip olması bahsi geçen kuralların daha etkili bir şekilde uygulanacağını bununla birlikte karakter gelişimine olumlu yönde bir katkı sağlayacağını göstergesidir. Örneğin çocuk saygı kurallardan öğrenebilir. Fakat kuralların belirlenmesi sürecinde söz hakkına sahip olmayan çocuk için o kural sadece uygulamakla yükümlü olduğu bir zorunluluktur. Fikirleri dikkate alınan çocuk için ise kurallara

sadece zorunlu olduğu için değil doğru olan davranış olduğu için uyma eğilimi ortaya çıkar (Kohlberg ve Selman, 1972).

Çocukların doğru ve yanlış ilişkili inançlarında ailelerin önemli bir payı vardır. Nitekim aileler çocukların ilk ve en önemli öğretmenleridirler. Ailelerin sahip olduğu bu önemli rol çocuk okula başladıktan sonra da herhangi bir değişime uğramaz ve aile karakter eğitiminde sahip olduğu baskın rolü üstlenmeye devam eder (Brannon, 2008). Alanyazında karakter eğitime ilişkin yapılan çalışmalar incelendiğinde ailelerin bu süreçteki rolü daha iyi anlaşılmaktadır. Bu yönde yapılan çalışmalar genel olarak, ebeveynlerin karakter eğitiminin önemli bir yordayıcısı olduğu sonucunu ortaya koymaktadırlar.

Berkowitz ve Bier (2005) karakter eğitime ilişkin olarak yapmış oldukları çalışmada, ABD genelinde başarılı sonuçlar elde etmiş 33 karakter eğitimi programını incelemişlerdir. Yapılan analizler, aile katılımının programların ortak özelliklerinden biri olduğunu ve karakter eğitiminde önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir. Çalışmada, aile katılımının üç farklı formda gerçekleşebileceği görülmektedir. Buna göre okullar, aileleri sadece bilgilendirebilir, karakter eğitimi sürecinin bir paydaşı olarak değerlendirip tecrübelerinden yararlanabilir veya onların da birer öğrenci gibi aynı eğitimden geçmesini sağlayabilirler.

Karakter eğitime ilişkin yapılan çalışmaların neredeyse tamamında güçlü bir karaktere sahip çocukların yetiştirilebilmesinde okul-aile işbirliğinin önemli bir yere sahip olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda okul-aile işbirliğinin geliştirilmesinde dikkat edilmesi gereken üç temel esas bulunmaktadır. Bunlar;

- Öncelikle okullar, çocuklarının eğitiminde ne kadar önemli bir role sahip olduklarını anlamaları konusunda ebeveynlere yardımcı olmalıdırlar. Bunu yaparken, okul-aile işbirliğinin çocuğun akademik başarısı ve

gelişimine ne derece olumlu etkide bulunduğunu gösteren verilerden faydalanılabilir,

- Bazı ebeveynler kendilerini yetersiz gördüklerinden dolayı okul ile işbirliğine geçmede isteksiz davranabilirler. Böyle durumlarda ebeveynleri akademik boyuttan uzak tutarak onlara yaklaşmak, farklı konularda fikir alışverişinde bulunmak, kısaca kendilerini yetersiz görmeyecekleri bir ortam hazırlamak gerekmektedir,
- Ailelerin okul ile işbirliğine geçmede gönülsüz olmalarının bir diğer nedeni ise kendilerini istenmemiş olarak görmeleri, öğretmenlerin onları yeterince sıcak karşılamamasıdır. Okullar, aileleri ağırlamada genel bir politikaya sahip olmalı ve tüm öğretmen ve yöneticiler bu konuda üzerlerine düşen görevi yapmalıdırlar (Berkowitz ve Bier, 2005).

4. KARAKTER EĞİTİMİNDE OKUL ve ÖĞRETMENİN ROLÜ

Çocuğun karakter eğitiminde ailelerin önemli bir role sahip olduğu bilinmektedir. Çocuklarda var olan doğruya ve yanlışa ilişkin inanç büyük bir oranda ailelerinden almış oldukları eğitim sonucunda şekillenmektedir (Brannon, 2008). Tüm ailelerin bu bağlamda üzerine düşen görevi layıkıyla yerine getirmediği/getiremediği okula henüz başlayan bir kısım çocuklarda gözlenen davranış bozukluklarıyla açığa çıkmaktadır. Nitekim çocuklarının karakter eğitiminde sahip oldukları bu önemli rolü başarıyla yerine getiren aileler olduğu gibi, çocukta olumsuz karakter özelliklerinin ortaya çıkmasına neden olan aileler de bulunmaktadır. Bu durum, karakter eğitiminde okulların üstlenmesi gereken rolün ne derece önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Bir eğitim sisteminin karakter gelişimi sürecini sadece aileye bırakması beklenen toplumsal ahlaki seviyeye ulaşma amacına hizmet etmeyecektir. Aileler çocuğu ahlaki değerlerin birçoğundan mahrum bırakarak yetiştirebilmektedirler. Nitekim kendileri ahlaki değerlere sahip olmayan ailelerden, bu değerleri çocuğa aşılmasını beklemek oldukça iyimser bir yaklaşım olacaktır. Bu bağlamda öğretim programlarında karakter eğitime yer verilmemesi bir nevi işi şansa bırakmak olacaktır ki karakter eğitimi şansa bırakılamayacak kadar değerli bir konudur.

Okulların tek amacı öğrencilere bilgi aşılama olmamalıdır. Nitekim bilgili ve zeki insanların aynı zamanda ahlaki değerlerden yoksun olabildikleri bilinen bir gerçektir (Lickona, 1991). Okullar, öncelikli olarak karakter eğitiminin öneminin ve güçlü karakter özelliklerine sahip bireyler yetiştirmede kendilerine düşen büyük görevin farkında olmalıdırlar. Bu doğrultuda yapılması gereken ilk şey, karakter eğitimi öğrenme-öğretme süreçlerinin öncelikli konusu haline getirmek ve tüm öğretim faaliyetlerinde karakter eğitime yer vermektir. Bunu yaparken de karakter gelişiminde etkisi olan tüm paydaşlar, özellikle aileler, çocuğun karakter eğitimi sürecine dâhil edilmelidirler (Lickona, 1997).

Karakter eğitimi, kısa bir sürede gerçekleştirilebilecek ya da öğrencilerde etkileri derhal gözlemlenecek bir süreç olarak düşünülmemelidir. Karakter eğitiminden beklendi sonuçların alınabilmesi için süreç ilkokuldan üniversiteye tüm basamaklara yayılmalı ve öğretim programlarına dâhil edilmelidir (Anderson, 2000). Karakter eğitiminin duyuşsal alanın bir konusu olduğu düşünüldüğünde başka şekilde olumlu sonuçlar elde etmenin mümkün olmadığı gerçeği ile karşılaşılacaktır.

Öğretmenler karakter eğitimi sürecinde oldukça önemli bir role sahiptirler. Güçlü bir karakter için sahip olunması gereken evrensel erdemlerin çocuğa aşılması öğretmenlerin görevlerinin bir parçasıdır ve en az akademik bilgi

aktarımı kadar önemli ve değerli bir konudur. Lickona'ya (1997) göre her erdem üç boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; bilme, sahip olma-içselleştirme ve uygulamadır. Örneğin adalet erdeminden bahsedecek olursak, bilme boyutu adaletin ne olduğundan ve insanlara yüklediği sorumluluktan haberdar olmaktır. İçselleştirme boyutu adaleti özümsemek, haksızlığa maruz kalan birini gördüğümüzde üzölmek, öfkelenmektir. Uygulama boyutu ise insani ilişkilerimizde adaletli davranmak, bir vatandaş olarak adaletli bir sosyal yaşam için çaba sarf etmektir. Öğrencilerine herhangi bir erdemi aşlamayı amaçlayan bir öğretmen, onların basamak basamak bu üç boyutun tamamına sahip olmalarına yardımcı olmalıdır.

Davidson (2004) karakteri; performans karakteri ve ahlaki karakter olmak üzere iki boyutta ele almaktadır. Performans karakteri, bilişsel, duygusal ve davranışsal eğilimleri ifade eder ve okul, iş vb. ortamlardaki ikili ilişkilerde ortaya konan davranışları kapsar. Performans karakteri bireyin beklentileri doğrultusunda ortaya çıkan azim, gayret, öz-disiplin gibi değerler üzerine kuruludur. Ahlaki karakter ise, etik için gerekli olan eğilimleri ifade eder ve adalet, sevecenlik, saygı, dürüstlük vb. değerleri içerir.

Davidson (2004) öğretmenlere, öğrencilerin ahlaki ve performans karakterlerini geliştirmede yardımcı olabilecekleri 12 strateji önermektedir. Bunlar;

1. Öğrencilerin sahip oldukları beceriler ve üstün yönlerinin farkına varmalarına ve bu becerilerden yola çıkarak kendilerine ait özgün bir karakter geliştirmelerine yardımcı olun.
2. Öğrencilere düzenli olarak “yaşamın anlamı nedir?”, “mutluluk nedir?”, “yaşamımızı daha anlamlı hale getirebilmek için neler yapmalıyız?” gibi varoluşsal sorular sorun.

3. Öğrencilerden, geleceğe yönelik hedefler koymalarını ve 'olmak istedikleri kişi'yi tanımlamalarını isteyin. Gerçekleştirmek istedikleri hedefler ile performans karakteri, etik kararları nasıl alacakları ve başkalarına nasıl davranacakları ile ahlaki karakterleri üzerine düşünmelerini sağlayın.
4. Öğrencilerin hedeflerine ulaşmada kendilerini ölçebilecekleri izleme araçları geliştirmelerine yardımcı olun. İlerlemelerini analiz etmelerini ve gerekli durumlarda planlarını revize etmelerini sağlayın.
5. Öğrencilerin akademik değerlere sahip olmalarına yardımcı olun. Kopya çekme ve intihal gibi davranışların kendilerine ve sınıf arkadaşlarına nasıl zarar verdiğini sıklıkla vurgulayın.
6. Öğrencilerin, eğitim gördükleri okul ve yaşadıkları şehrin tarihi hakkında bilgi edinmelerini sağlayın. Yaşadıkları bölgenin tarihi ve kültürü üzerine tefekkür etmelerini teşvik edin.
7. Öğrencilerin, televizyon, müzik ve internet aracılığı ile topluma iletilen mesajları kendi değer yargıları ile analiz etmelerini sağlayın. "Burada ne mesaj verilmek isteniyor?", "sizce bizim değerlerimize uygun mu?" gibi sorularla onları düşünmeye sevk edin.
8. Ahlaki değerler üzerine beyin fırtınaları ve tartışma oturumları düzenleyin. Bunu yaparken tüm tarafların yeterince temsil edildiğinden emin olun ve öğrencilerin tüm fikirleri dinleyebilmelerine yardımcı olun.
9. Güçlü karakter özelliklerine sahip tarihi şahısların yaşamlarına ve bu özelliklerine sıklıkla değinin. "Onu böyle güçlü bir lider yapan neydi?", "sizce bu kadar adaletli davranabilmeyi neye borçlu?", "böyle bir buluş

icat edebilen bir insanın sizce başka hangi olumlu özellikleri vardır?” gibi sorularla onları düşünmeye sevk edin.

10. Farklı meslek dallarından (marangoz, avukat, hemşire vs.) güçlü karakter özellikleriyle bilinen kişileri sınıfa davet edin. Davetlilerin öğrenciler ile iş ahlakı üzerine tartışmalarını sağlayın. Davetlilerin, özellikle zor bir karar vermek durumunda olduklarında nasıl bir tutum sergilediklerini öğrencilere anlatmalarını isteyin.
11. Öğrencilere, nitelikli çalışmanın önemini aşılayın ve “yapabilirim” duygusunun gelişmesine yardımcı olun.
12. Öğrencilere, topluma hizmet uygulamalarına katılma fırsatı tanıyın. Yapılan hizmetlerin daha nitelikli olarak gerçekleştirilmesine ve topluma daha faydalı hale getirilmesine yönelik öğrencilerin projeler geliştirmelerine ve fikir üretmelerine yardımcı olun.

5. KARAKTER EĞİTİMİ UYGULAMALARI

Okullarda işe koşulan karakter eğitiminde, ailelerin dâhil edildiği uygulamalarda daha olumlu sonuçlar ortaya çıkmaktadır (Brannon, 2008). Nitekim çocuklar neredeyse her yıl farklı öğretmenlerden ders alırlar fakat çoğunlukla, ebeveynlerden en az biri çocuğun gelişim sürecinde onunla beraberdir (Lickona, 1991). Kısacası okulların toplumdaki ahlaksızlıklara seyirci kalma lüksü olmadığı gibi aileler de karakter eğitimini tamamen okula yükleme hakkına sahip değildirler. Okullar ve ebeveynler çocuğun karakter eğitiminde birlikte hareket etmeli ve bu sürece olabildiğince katkı sağlamalıdır.

Karakter eğitiminde işe koşulabilecek en kolay ve kullanışlı yollardan biri, güçlü karakter özelliklerine sahip bireylerin hayat hikâyelerinin öğrencilere aktarılmasıdır. Nitekim gerçek hayat hikâyelerinin öğrenciler üzerinde etki

oluşturduğu ve hikâyedeki kahramanı bir rol model olarak alma eğilimi gösterdikleri bilinmektedir (Sanchez ve Stewart, 2006).

Karakter eğitiminden istendik sonuçların alınabilmesi için verilen eğitimin teoride kalmaması, öğrencilere edindikleri öğrenmeleri pratiğe dökebilecekleri bir alan sağlanması büyük önem taşımaktadır (Cooley, 2008). Bir başka deyişle öğrencilerin, öğrenmiş oldukları erdemleri gündelik yaşantılarında işe koşmaları teşvik edilmelidir (Agboola ve Tsai, 2012).

Karakter eğitimi, bir ders olarak bağımsız bir şekilde yürütülebileceği gibi bütüncül bir yaklaşımla öğretim programının tamamına entegre edilebilir. Bu konuda yapılan çalışmalar bütüncül, çok boyutlu bir karakter eğitiminin daha olumlu sonuçlar doğurduğunu göstermektedir. Nitekim eğitim sürecinin tamamına entegre edilmiş bütüncül bir yaklaşımda öğrencilerin temel erdemleri daha nitelikli olarak öğrendiği ve daha fazla pratiğe dökme olanağına sahip olduğu gözlenmektedir (Marshall, Caldwell ve Foster, 2011).

6. KARAKTER EĞİTİMİNDE ÖDÜL ve CEZA

Karakter eğitiminde üzerinde durulan temel konulardan biri de ödül ve cezadır. Öğretmenlerin ve ebeveynlerin çocukta istendik davranışları elde etmede sıklıkla başvurdukları bir yol olan ödül ile istenmedik davranışları ortadan kaldırmada yoğun olarak tercih ettikleri cezanın karakter eğitiminin önemli birer yordayıcısı olduğu bilinmektedir. Ödül ve cezanın karakter gelişimine genel olarak olumsuz bir etkide bulunduğu bilinse de bu yöntem sıklıkla başvurulduğunun gözlemlenmesi konuyu üzerinde düşünülmesi ve araştırılması gereken bir konuma getirmektedir.

Illinois Üniversitesinden bir grup öğretim elemanı tarafından 45 okul öncesi öğrencisi ile yürütülmüş olan bir çalışmada ödülün karar almada nasıl bir

etkisinin olduğu sorgulanmıştır. İlk defa tanışmış oldukları bir içecek olan kefir ile yapılan uygulama için öğrenciler 3 gruba ayrılmıştır. Birinci gruptaki öğrencilerden, hiçbir etki altında bırakılmadan, gönüllü olarak kefir içmeleri istenmiş, ikinci gruptaki öğrencilere kefirden övgüyle bahsettikten sonra içmeleri istenmiş, üçüncü gruptaki öğrencilere ise kefiri içmeleri halinde ödüllendirilecekleri söylenmiştir. Ödüllendirileceğini bilen öğrenciler tahmin edileceği üzere diğer öğrencilerden daha fazla kefir tüketmişlerdir. Bir hafta sonra ödül grubunda yer alan öğrencilerin kefiri daha az çekici bulmaya ve daha az tüketmeye başladıkları gözlenmiştir. Ödüllendirilmeyen öğrencilerin ise ya aynı miktarda ya da daha fazla kefir tüketmeye başladığı görülmüştür (Birch, Martin ve Lotter, 1984). Ödülün, çocukların tam olarak neyi isteyip neyi istemediklerini fark edebilmelerinin önünde bir engel teşkil ettiği görülmekte, dolayısıyla içsel motivasyona ket vurduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Yapılan araştırmalar ödül ve cezanın, davranış ve tutum değişikliğinde kalıcı bir etkisinin bulunmadığını göstermektedir. Ödül almanın durduğu yerde öğrenci eski davranışlarını sergilemeye başlamaktadır (Kohn, 1994). Öğretmenler ve ebeveynler iyi niyetli olarak ödül ve cezaya başvurmuş olsa da bu yöntemin tek başına olumlu tutum ve davranışları kazandırmada yeterli etkiye sahip olmadığı görülmektedir.

Ödül ve cezanın karakter gelişimine etkisi üzerine yapılan birçok araştırmadan ortaya çıkan sonuçlar, ebeveynleri tarafından sıkça ödüllendirilen çocukların akranlarına göre daha cimri olduğunu göstermektedir (Kohn, 1994). Ödül ve ceza çocukların büyük resmi görmesini engellemekte, onları benmerkezciliğe itmektedir.

Yapılan araştırmalar ödülün, insanların üreticiliği üzerinde de olumsuz bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Yapacağı işten ötürü ödül alacağını bilen birey daha çok ödüle odaklanmakta ve yapmakla yükümlü olduğu işi ikinci plana

itmektedir. Bu konuda yürütülen 10'un üzerinde araştırma, ödül teklifi alan bireylerin genel olarak tercih edebileceği en kolay görevi seçtiğini göstermektedir. Ödülün yokluğunda ise tam tersi bir durum ortaya çıkmaktadır. Çocuklar ödül teklif edilmediği durumlarda çoğunlukla kendi becerilerinin bile üzerinde görevleri tercih etmektedirler (Kohn, 1994). Yukarıdaki paragraftan da anlaşılacağı üzere ödül, olumlu bir karakter özelliği kazandırma amacıyla yola çıkıp olumsuz bir davranış kazandırmaya yol açabilmektedir. Kısaca daha az ödülün olduğu yerde daha çok üreticilik, daha çok motivasyon ve daha çok özgüven olduğu görülmektedir.

Ödülün, karakter gelişiminde daha çok olumsuz bir etkiye sahip olduğu günümüzde bilinen bir gerçek halini almıştır. Nitekim bu konuda yapılan bilimsel araştırmalar da bu malumatı destekler niteliktedir. Buna rağmen ödül, ebeveynler ve öğretmenler tarafından hala yoğun olarak kullanılmaya devam etmekte, cazibesini korumaktadır.

Berkowitz (2012) bu durumun nedenlerini birkaç madde ile açıklamaktadır;

- Kolay olması. Bir çocuğa ödül aracılığıyla istendik bir davranış yaptırmak bulabileceğiniz en kolay yoldur.
- Hızlı bir şekilde sonuç alınması. Ödülün, istemiş olduğumuz sonuca bizi derhal götürmesi gibi bir özelliği vardır. Ödül alacağını bilen bir çocuk ondan istemiş olduğunuz davranışı sergileyecektir.
- Mantıklı gerekçelerin hatta cezanın dahi sonuçsuz kaldığı problemleri çocuklar için bile etkili bir yol –kısa bir süreliğine olsa dahi- olması.

Yukarıdaki maddelerden de anlaşılacağı üzere ödül nitelikli, sabır gerektiren bir karakter eğitiminin olmadığı, öğretmenler ve ebeveynlerin ellerini taşın altına

sokmak istemeyip kolaycılığa kaçtığı yerlerde gözlemlenmektedir. Karakter eğitimi ise kolay yoldan istendik sonuçların elde edilebileceği bir alan değildir.

Ödül ve ceza, karakter eğitimi olarak nitelendirilen evrensel erdemlerin bireye aşılması sürecine herhangi bir katkı sağlamadığı gibi birçok durumda bahsi geçen kazanımların elde edilmesinin önünde bir engel teşkil etmektedir. Dolayısıyla, nitelikli bir karakter eğitiminin işe koşulmadığı bir ortamda ödül ve cezaya başvurmaktansa çocuğu kendi haline bırakmanın daha tutarlı bir seçenek olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

7. SONUÇ

Doğru ve yanlış birbirinden ayırt edebilen, sorumluluk sahibi, demokratik bir bakış açısına sahip, adalet, dürüstlük, cesaret, empati vb. becerileri içselleştirmiş, kısacası güçlü bir karaktere sahip bireylerden oluşan bir toplumsal yapının varlığı tüm ülkeler için ulaşılmaya çalışılan bir hedeftir. Bu doğrultuda son yıllarda üzerinde sıklıkla durulan ve her geçen gün artan bir kabul gören yaklaşımlardan biri de karakter eğitimidir.

Birçok farklı tanımlamaya sahip olmakla birlikte karakter eğitimi genel olarak evrensel ahlaki değerlerin, bir başka deyişle erdemlerin bireye aktarılması süreci olarak kabul edilmektedir. Erdemler, değerlerden farklı olarak toplumdan topluma değişiklik göstermeyen evrensel, nesnel kişilik özellikleridir. Karakter eğitimi alanında en bilinen isimlerden olan Thomas Lickona erdemleri; bilgelik, adalet, cesaret, öz-denetim, sevgi, pozitif tutum, çalışkanlık, dürüstlük, şükran ve tevazu olarak ifade etmektedir. Listede yer alan kişilik özellikleri, yer, zaman, kültürden bağımsız bir şekilde güçlü bir karaktere sahip olunabilmesinin göstergeleridir.

Bireylerin kişiliklerine yönelik bir gelişimi amaçlayan karakter eğitiminin duyuşsal alanın sınırları içerisinde yer aldığı düşünüldüğünde istendik sonuçlara ulaşılabilmesi için uzun bir zamana ihtiyaç olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Nitekim duyuşsal alana yönelik kazanımların içselleştirilip uygulanabilir seviyeye ulaşması bilişsel ve devinişsel alana nazaran çok daha uzun vadede gerçekleşebilmektedir. Bu doğrultuda karakter eğitiminde okul ve öğretmen boyutunun yanında ebeveynlerin de sürecin bir parçası olması istendik çıktılara ulaşılabilmesi bağlamında hayati bir önem arz etmektedir. Bu yönde yapılan çalışmalar da bu savı destekler niteliktedir. Dünya genelinde işe koşulan karakter eğitimi uygulamaları incelendiğinde ebeveynlerinde sürecin bir parçası olduğu programların daha nitelikli sonuçlar verdiği görülmektedir.

Dünya genelinde giderek artan bir kabul gören karakter eğitimi uygulamalarının ülkemiz eğitim sisteminde daha fazla yer bulmasının, özellikle vicdan ve değer sisteminin gelişime en açık olduğu 6-12 yaş aralığında öğretim programlarımızda bu yönde kazanımlara daha yoğun bir şekilde yer verilmesinin, güçlü karakterlere sahip bireylerden oluşan bir toplum olabilme amacına hizmet edeceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Agboola, A., & Tsai, K. C. (2012). *Bring character education into classroom*. European Journal of Educational Research, 1(2), 163-170.
- Anderson, D. R. (2000). *Character education: Who is responsible?*. Journal of Instructional Psychology, 27(3), 139-142.
- Anggraini, P., & Kusniarti, T. (2016). *The implementation of character education model based on empowerment theatre for primary school students*. Journal of Education and Practice, 7(1), 26-29.
- Berkowitz, M. W. (2012). *You can't teach through a rat and other epiphanies for educators*. North Carolina: Character Development Group, Inc.
- Berkowitz, M. W., & Bier, M. (2005). *Character education: Parents as partners*. Educational Leadership, 64-69.
- Berkowitz, M. W., & Grych, J. H. (1998). *Fostering goodness: Teaching parents to facilitate children's moral development*. Journal of Moral Education, 27(3), 371-391.
- Berkowitz, M. W., & Grych, J. H. (2000). *Early character development and education*. Early Education and Development, 11(1), 55-72.
- Birch, L. L., Marlin, D. W., & Rotter, J. (1984). *Eating as the "means" activity in a contingency: Effects on young children's food preference*. Child Development, 55(2), 431-439.
- Brannon, D. (2008). *Character education: It's a joint responsibility*. Kappa Delta Pi Record, 44(2), 62-65.
- Cooley, A. (2008). *Legislating character: Moral education in North Carolina's public schools*. Educational Studies, 43(3), 188-205.
- Davidson, M. (2004). *Developing performance character and moral character in youth*. The Fourth and Fifth Rs: Respect and Responsibility, 10(2), 6.
- Hoge, J. D. (2002). *Character education, citizenship education and the social studies*. The Social Studies, 93(3), 103-108.

- Kamaruddin S. A. (2012). *Character education and students social behavior*. Journal of Education and Learning. 6(4), 223-230.
- Kohlberg, L., & Selman, R. L. (1972). *Preparing school personnel relative to values: A look at moral education in the schools*. ERIC Clearinghouse on Teacher Education. 1-60.
- Kohn, A. (1994). *The risks of rewards*. ERIC Digest.
- Lickona, T. (1983). *Raising good children: From birth through the teenage years*. New York: Bantam Books.
- Lickona, T. (1991). *Educating for character: How our schools can teach respect and responsibility*. New York: Bantam Books.
- Lickona, T. (1997). *The teacher's role in character education*. Journal of Education, 179(2), 63-80.
- Lickona, T. (2003). *The content of our character: Ten essential virtues*. The Fourth and Fifth Rs: Respect and Responsibility, 10(1), 1-3.
- Marshall, J. C., Caldwell, S. D., & Foster, J. (2011). *Moral education the CHARACTER plus Way®*. Journal of Moral Education, 40(1), 51-72.
- Romanowski, M. H. (2005). *Through the eyes of teachers: High school teachers' experiences with character education*. American Secondary Education, 34(1), 6-23.
- Sanchez, T. R., & Stewart, V. (2006). *The remarkable Abigail: Story-telling for character education*. The High School Journal, 89(4), 14-21.

EXTENDED ABSTRACT**Introduction**

Character education is becoming an important matter that is valued more and more in education systems all around the world with each passing day. Character education processes, which aim to raise individuals with universal moral values and character strengths, are starting to find more place in the curriculum of many countries than it did in the past. Character education is a way of regulating the behavior of students in order to raise decent citizens of the future. Character education is also expressed as the process of deliberately teaching the virtues to the individuals. Virtues, unlike values, are character traits that do not differentiate according to time and place and are valuable for the entire society. Although instilling the virtues to the individuals is not an easy and short-term process, virtues can be taught and learned with a sufficient education process. Although there are various interpretations of what the universal virtues are, according to Thomas Lickona's widely accepted argument, there are ten fundamental virtues: wisdom, justice, fortitude, self-control, love, positive attitude, hard work, integrity, gratitude and humility. According to Lickona these ten virtues are recognized and taught by nearly all philosophical, religious, and cultural traditions. Wisdom is considered as good judgment and directs all other virtues. Justice means respecting the rights of everyone. Fortitude is doing what needs to be done in the face of difficulty. Self-control is the ability to manage our temper, sensual appetites and passions. Love is the willingness to sacrifice for the sake of another. Positive attitude is the combination of hope, enthusiasm, flexibility and sense of humor. Hard work is considered as a substituteless character traits which contains initiative, diligence, goal-setting and resourcefulness. Integrity is adhering to moral principle, being faithful to moral conscience, keeping our word and standing up for what we believe. Gratitude is considered as the secret recipe of a happy life. Humility is recognizing both our inadequacies and abilities and pressing our abilities into service without attracting attention or expecting to be praised.

The Role of Families and School on Character Education

It would be unrealistic to expect character education to have a positive effect on students in a short time. Indeed, the character emerges with the coming together of many different stakeholders such as family, culture and social life. In this context, it is of great importance to include all of the stakeholders in character education processes. When the studies on this subject are examined, similar findings are encountered. It is also concluded that the family has an important role on character development. Studies in this area proves that moral development begins around the 18th month. Considering that children

generally start formal education at the age of 6 or later, it is concluded that moral development depends only on families for about 4-5 years. After the child begins to school this important task undertaken by families does not change and continues as it was. An education system cannot be expected to leave the character development process only to the family. Therefore, schools and teachers also have important duties for moral development of a child. Character and moral education are part of the main tasks of teachers and are at least as important and valuable as the teaching of academic knowledge. In order to get the desired results from character education, it is of great importance that the education processes do not remain in theory and that students must be provided with a space where they can put their knowledges into practice. In other words, students should be encouraged to use the virtues they have learned in their daily lives. One of the easiest and most powerful way to work in character education is to transfer the life stories of individuals with strong character traits. Because it is known that real life stories have an impact on students and they tend to take the person in the story as a role model.

Findings

The existence of a society, consisting of individuals with a strong character is a goal that is sought to be achieved for the countries all around the world. Therefore, character education is a highly accepted approach that have been frequently emphasized in recent years. Studies in this area show that school and family should act together in order to get desired results in character education. With the character education take bigger role in our education system, especially in the 6-12 age group when the conscience and value system is most open to development, it will serve the purpose of becoming a consisting society of individuals with strong characters.